

(وَ مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:) دَارٌ بِالْبَلَاءِ مَحْفُوفَةٌ، وَ بِالْغَدْرِ مَعْرُوفَةٌ لَا تَدُومُ أَحْوَالُهَا، وَ لَا يَسْلَمُ نَزَالُهَا - أَحْوَالٌ مُخْتَلِفَةٌ، وَ تَارَاتٌ مُتَصَرِّفَةٌ، الْعَيْشُ فِيهَا مَذْمُومٌ، وَ الْأَمَانُ مِنْهَا مَعْدُومٌ، وَ إِنَّمَا أَهْلُهَا فِيهَا أَغْرَاضٌ مُسْتَهْدَفَةٌ، تَرْمِيهِمْ بِسِيَاهِمَا، وَ تُفْنِيهِمْ بِحِمَامِيهَا. وَ اعْلَمُوا، عِبَادَ اللَّهِ، أَنَّكُمْ وَ مَا أَنْتُمْ فِيهِ مِنْ هَذِهِ الدُّنْيَا عَلَى سَبِيلٍ مَنْ قَدْ مَضَى قَبْلَكُمْ، مِمَّنْ كَانَ أَطْوَلَ مِنْكُمْ أَعْمَارًا، وَ أَعْمَرَ دِيَارًا، وَ أَبْعَدَ آثَارًا، أَصْبَحَتْ أَصْوَاتُهُمْ هَامِدَةً، وَ رِيَاحُهُمْ رَاكِدَةً، وَ أَجْسَادُهُمْ بَالِيَةً، وَ دِيَارُهُمْ خَالِيَةً، وَ آثَارُهُمْ عَافِيَةً، فَاسْتَبَدُّوا بِالْقُصُورِ الْمُشِيدَةِ، وَ النَّمَارِقِ الْمُمَهَّدَةِ الصُّخُورِ وَ الْأَحْجَارِ الْمُسْنَدَةِ، وَ الْقُبُورِ اللَّاطِئَةِ الْمُلْحَدَةِ، الَّتِي قَدْ بُنِيَ بِالْخَرَابِ فِنَاؤُهَا، وَ شِيدَ بِالْتَّرَابِ بِنَاؤُهَا، فَمَحَلُّهَا مُقْتَرَبٌ، وَ سَاكِنُهَا مُغْتَرَبٌ، بَيْنَ أَهْلِ مَحَلَّةٍ مُوحِشِينَ، وَ أَهْلِ فِرَاحٍ مُتَشَاغِلِينَ، لَا يَسْتَأْنِسُونَ بِالْأَوْطَانِ، وَ لَا يَتَوَاصِلُونَ تَوَاصِلَ الْجِيرَانِ، عَلَى مَا بَيْنَهُمْ مِنْ قُرْبِ الْجَوَارِ وَ دُنُوِّ الدَّارِ، وَ كَيْفَ يَكُونُ بَيْنَهُمْ تَزَاوُرٌ وَ قَدْ طَحَنَهُمْ بِكَلْكَلِهِ الْبَلَى، وَ أَكَلْتَهُمُ الْجِنَادِلُ وَ الثَّرَى؟ وَ كَأَنَّ قَدْ صِرْتُمْ إِلَى مَا صَارُوا إِلَيْهِ، وَ ارْتَهَنَكُمُ ذَلِكَ الْمَضْجَعُ، وَ ضَمَّكُمْ ذَلِكَ الْمُسْتَوْدَعُ. فَكَيْفَ بِكُمْ لَوْ تَنَاهَتْ بِكُمْ الْأُمُورُ، وَ بَعَثَتْ الْقُبُورُ؟ هُنَالِكَ تَبْلُؤُوا كُلَّ نَفْسٍ مَا أَسْلَفَتْ، وَ رُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقُّ، وَ ضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ.

نکوهش دنیا و دنیاشناسی

دنیا خانه‌ای است پوشیده از بلاها، در حيله و نیرنگ شناخته‌شده، نه حالات آن پایدار، و نه مردم آن از سلامت برخوردارند، دارای تحولات گوناگون، و دورانه‌ی رنگارنگ، زندگی در آن نکوهیده و امنیت در آن نابود است، اهل دنیا همواره هدف تیرهای بلا هستند که با تیرهایش آنها را می‌کوبد، و با مرگ آنها را نابود می‌کند.

عبرت گرفتن از دنیا

ای بندگان خدا! بدانید، شما و آنان که در این دنیا زندگی می‌کنید، بر همان راهی می‌روید که گذشتگان پیمودند، آنان زندگیشان از شما درازتر، خانه‌هایشان آبادتر، و آثارشان از شما بیشتر بود، که ناگهان صدایشان خاموش، و بادهایشان ساکت، و اجسادشان پوسیده، و سرزمینشان خالی، و آثارشان ناپدید شد. قصرهای بلند و محکم، و بساط عیش و بالشهای نرم را به سنگ‌ها و آجرها، و قبرهای به هم چسبیده تبدیل کردند، گورهایی که بنای آن بر خرابی، و با خاک ساخته‌شده است، گورها به هم نزدیک اما ساکنان آنها از هم دور و غریبند در وادی وحشتناک به ظاهر آرام اما گرفتار قرار دارند، نه در جایی که وطن گرفتند انس می‌گیرند، و نه با همسایگان ارتباطی دارند، در صورتیکه با یکدیگر نزدیک، و در کنار هم جای دارند. چگونه یکدیگر را دیدار کنند در حالی که فرسودگی آنها را درهم کوبیده، و سنگ و خاک آنان را در کام خود فرو برده است. شما

هم راهی را خواهید رفت که آنان رفته‌اند، و در گرو خانه‌هایی قرار خواهید گرفت که آنها قرار دارند، و گورها شما را به امانت خواهند پذیرفت، پس چگونه خواهید بود که عمر شما بسر آید؟ و مردگان از قبرها برخیزند؟ (در آن هنگام که هر کس به اعمال از پیش فرستاده آزمایش می‌شود، و به سوی خدا که مولا و سرپرست آنهاست باز می‌گردد، و هر دروغی را که می‌بافتند برای آنان سودی نخواهد داشت.)